

سال‌هاست درباره جنگی که در ۱۲۹۷ خورشیدی در فارس، بین مردم فارس و پلیس جنوب (ارتش بریتانیا مستقر در فارس)، رخ داده، پژوهش می‌کنم.

در ادامه، آرشیو اسناد قدیمه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، اسناد کتابخانه بریتانیا در لندن، اسناد آرشیو ملی هند و مجموعه‌های خصوصی افراد را بررسی کردم و یادداشت‌برداری نمودم، اما، در میان این اسناد، هیچ عکسی از تأسیسات پلیس جنوب و صحنه‌های نبرد ندیدم.

در ۱۳۷۲، با برخی از مؤسسات در انگلیس، در این مورد، مکاتبه کردم تا شاید بتوانم عکسی از آنها داشته باشم. یکی از دانشگاه‌های انگلیس در جواب نشانی Universiteitsbibliotheek Leids را در هلند برایم نوشت که در آنجا عکس‌هایی از ایران در مجموعه هاتس (Hotz) وجود دارد.

با نامه‌نگاری با این مؤسسه متوجه شدم، عکس‌هایی که مجموعه هاتس از ایران دارد، درباره پلیس جنوب نیست.

در هر حال، از این فرصت استفاده کردم و کاتالوگ مجموعه هاتس را دریافت نمودم که در ۱۱۱ صفحه رقی و به زبان هلندی است. این کاتالوگ در ۱۹۹۵، منتشر شده و ۳۶ قطعه از عکس‌های ایران در آن چاپ شده است.

من تمامی عکس‌های مربوط به فارس را، که در این کاتالوگ معرفی شده بود، یعنی تعداد ۲۷ قطعه عکس را سفارش دادم و دوست گران‌قدرم آقای دکتر محمد باقری از روی لطف برایم آورد.

هاتس کیست؟

بعد از انقلاب صنعتی (۱۸۴۴-۱۸۴۰ میلادی)، با توجه به موقعیت کشور هند که مستعمره بریتانیا بود، روابط تجاری ایران و اروپا از طریق بندر بوشهر گسترش می‌یابد و در پی آن بسیاری از تولیدات صنعتی جدید اروپا از این راه وارد ایران می‌شود.

در این زمان، در روتردام هلند، شرکتی به نام شرکت تضامنی هاتس و پسر (Hotz and son) وجود داشته که سی. کیون (C. Kuen)، سرکنسول هلند در بوشهر، مدیر این شرکت را تشویق می‌کند، شعبه‌ای از آن را در بوشهر تأسیس کند.

جی. سی. پی. هاتس (J.C.P. Hotz) مدیر این شرکت در ۱۸۷۴ م. (۱۲۹۳ ه.ق.)، شعبه‌ای را به نام شرکت تضامنی هاتس و پسر در بوشهر تأسیس می‌کند و پسر خود را به نام آلبرت هاتس (Albert Hotz) برای مدیریت این شعبه در نظر می‌گیرد و به بوشهر می‌فرستد.

در ۱۸۸۴ م. (۱۳۰۳ ه.ق.) مدیر اصلی شرکت در هلند مقر اصلی آن را از روتردام به لندن انتقال می‌دهد و دوستان انگلیسی این مدیر، او را ترغیب می‌کنند، تحت‌الحمايه انگلیس قرار گیرد. اما، وی دلش می‌خواست که یک هلندی باقی بماند. در ۱۸۰۹ م. (۱۳۰۷ ه.ق.) هاتس طوری ترتیب می‌دهد که انگلیس حامی منافع وی باشد.

البته، پیش از آن، در ۱۸۷۵ م. (۱۲۹۴ ه.ق.) مدیر اصلی شرکت (جی. سی. پی. هاتس) در هلند درمی‌گذرد و پسرش (آلبرت هاتس)، مدیر شعبه شرکت در بوشهر به هلند باز می‌گردد. مرگ پدر سبب زیان‌های فاحشی به شرکت می‌شود، اما آلبرت هاتس، پس از بازگشت فعالیت بازرگانی خود را در ایران گسترش می‌دهد و شعبه‌هایی را در شیراز، اصفهان، سلطان‌آباد (اراک) و بصره تأسیس می‌کند.

این تاجر هلندی علاقه شدیدی به رفاه و سعادت مردم ایران داشته است. او نخستین کسی است که برای یافتن نفت در نزدیکی دالکی در حوالی بوشهر به حفاری می‌پردازد. وی در معادن زغال سنگ ایران، بانک شاهی ایران، صنعت قالیبافی ایران، رودخانه کارون و آبیاری قسمت‌هایی از ایران سرمایه‌گذاری می‌کند، و گرچه در برخی از این اقدامات موفق نبوده، اما علاقه وی به ایران مانع از فعالیت‌هایش نمی‌شده است. [مقدمه کاتالوگ، صص ۲۷-۷، فلور، ویلم، جستارهایی از تاریخ اجتماعی ایران در عصر قاجار؛ ترجمه دکتر ابوالقاسم سری، تهران: توس، ۱۳۶۶، صص ۱۳۶-۹۱]

آلبرت هاتس

[عکس]

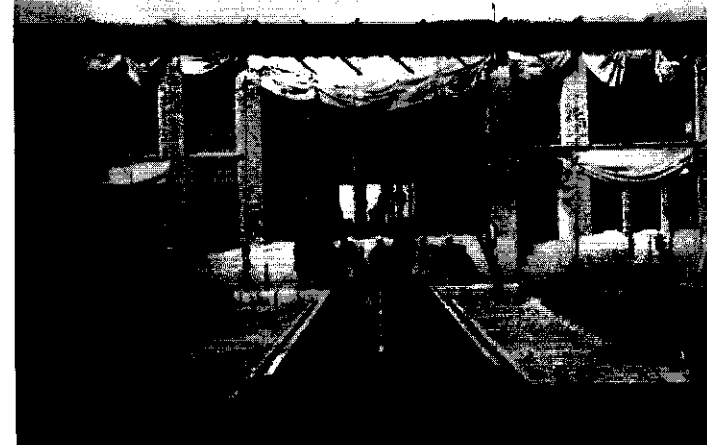
مجموعه عکس‌های هاتس

[با ۱۱۵۹ قطعه عکس از ایران]

دکتر جمشید صداقت‌کیش

باغ دلگشا در شیراز

گروهی از ایل قشقایی در نزدیکی شیراز

گروهی از ایل قشقایی در تخت جمشید

هاتس عکاس

آلبرت هاتس، در لحظه ورود به ایران، ۱۸۷۴ م/ ۱۲۹۳ ه. ق، به همراه خود یک دستگاه دوربین عکاسی داشته و عکسبرداری سرگرمی وی بوده است. این هلندی، با عکسبرداری از همه جا و، از ۱۳۰۵ ه. ق به بعد، با خرید عکس از عکاسان از جمله میرزا حسن چهره‌نگار در شیراز و هولته در اصفهان، ... مجموعه عکس‌های خود را درباره ایران غنا می‌بخشد، به طوری که ۱۱۵۹ قطعه عکس در ۱۷ آلبوم از وی باقیمانده که در حدود ۹۰ درصد آن از ایران و بقیه از خاورمیانه و اروپا است.

تاریخ عکسبرداری این مجموعه از ۱۲۹۳ تا ۱۳۰۸ ه. ق است. موضوع و سوژه عکس‌ها بیشتر ساختمان‌ها، آرامگاه‌های بزرگان، دولتمردان، فعالیت‌های تجاری، قالیبافی و کارکنان شعبه‌های شرکت هاتس است.

فهرست آلبوم‌های هاتس

آلبوم ۱ (۷۱ قطعه): بندرعباس، بوشهر، جزیره خارک، بصره، بغداد، مُحَمَّرَه (خرمشهر)، بندر ناصری، اهواز، شوشتر، دالکی، شیراز و کازرون. در میان آنها عکس خانه هاتس در بیرون از شهر بوشهر دیده می‌شود.

آلبوم ۲ (۷۲ قطعه): شیراز، تخت جمشید، پاسارگاد، اصفهان و سلطان‌آباد.

آلبوم ۳ (۷۲ قطعه): سلطان‌آباد، تهران، تبریز، تفتلیس، روستوف و استانبول.

آلبوم ۴ (۶۸ قطعه - گرفته شده در ۱۳۰۸ ه. ق): شوشتر، بندر ناصری، بارانداز و محمره، کاروانسرای موجن تجار (Mujen Tejar) و ...

آلبوم ۵ (۲۳ قطعه): بانک ایران، تهران، اصفهان، شیراز، تبریز، بغداد و بصره.

آلبوم ۶ (۶۶ قطعه): تکرار عکس‌های آلبوم ۷ تا ۱۰ است.

آلبوم ۷ (۲۲ قطعه): قالیبافی ایران در ۱۳۰۸ ه. ق در سلطان‌آباد، اصفهان، مسجد مادر سلیمان (آرامگاه کوروش).

آلبوم ۸ (۴۴ قطعه): توضیحی درباره عکس‌ها داده نشده است. به نظر می‌رسد، نگاتیو عکس هاتس.

آلبوم ۹ (۱۰۵ قطعه - گرفته شده در هفت ماهه اول ۱۳۰۸ ه. ق): ایران، ترکیه و قفقاز، بندر عباس، بوشهر (۱۳ قطعه)، خارک (۵ قطعه)، خلیج فارس (۱۱ قطعه)، نزدیک بصره، فرات، دجله، بندر ناصری، رودخانه کارون، اهواز، شوشتر، بوشهر، دالکی (۴ قطعه)، کازرون، شیراز، تخت جمشید، پاسارگاد و اصفهان. کتیبه‌های سیاحان در درگاه خشایارشا نظیر: ای بکر

(E. Baker) در ۱۱۱۵ ه. ق، نیور در ۱۱۷۸ ه. ق، فرانکلین در ۱۲۰۱ ه. ق و استانبلی.

آلبوم ۱۰ (۱۱۰ قطعه): مجموعه‌ای از عکس‌های گرفته شده در ۱۳۰۸ ه. ق شامل: اصفهان، سلطان‌آباد، انسدیان (Ensjidan)، ابراهیم‌آباد، قم، تبریز، ایروان و تفتلیس.

آلبوم ۱۱ (۲۷ قطعه): اصفهان، کاشان، قم، تهران، کشیش ارمنی در جلفا، مزرعه خشخاش و برج کیوترخان.

آلبوم ۱۲ (۶۹ قطعه): دماوند، تهران، اصفهان، زاینده‌رود، بازار، زندانیان اصفهان و کاشان.

آلبوم ۱۳ (۷۲ قطعه): کازرون، شیراز، بغداد، تخت رستم، بوشهر، اصفهان، بصره، شیراز، کرمان، علی‌آباد، رشت، بیستون، موزه شاه (تهران)، سلام شاه در نوروز، تخت بستان و ری.

آلبوم ۱۴ (۴۱ قطعه): تعداد ۱۶ قطعه از آنها کار عکاسان است.

آلبوم ۱۵ (۷۴ قطعه): اصفهان، کردستان، بغداد و تهران. تمامی این ۷۴ قطعه را عکاسان تهران گرفته‌اند.

آلبوم ۱۶ (۱۷۷ قطعه): اصفهان، تهران، کردستان، بغداد، کافه‌ای در بغداد، بازار تهران.

آلبوم ۱۷ (۲۶ قطعه): اروپا، روسیه، پاریس، تبریز، بیروت و جلفا.

سه آلبوم دیگر در مجموعه هاتس وجود دارد؛ آلبوم اول، ۸ قطعه عکس دارد. شامل: کالج محمدیان عثمانی، کالج پروتستان‌های سورمیا در بیروت؛ آلبوم دوم، ۴۶ قطعه عکس دارد (گرفته شده در ۱۳۰۲ ه. ق)، شامل: گردشگاه آمستردام، ناظم‌پاشا در عثمانی و مصر؛ آلبوم سوم،

۵۷ قطعه عکس دارد، شامل: بیروت، ادسا، شط‌العرب، بصره، کرملین و بیروت.

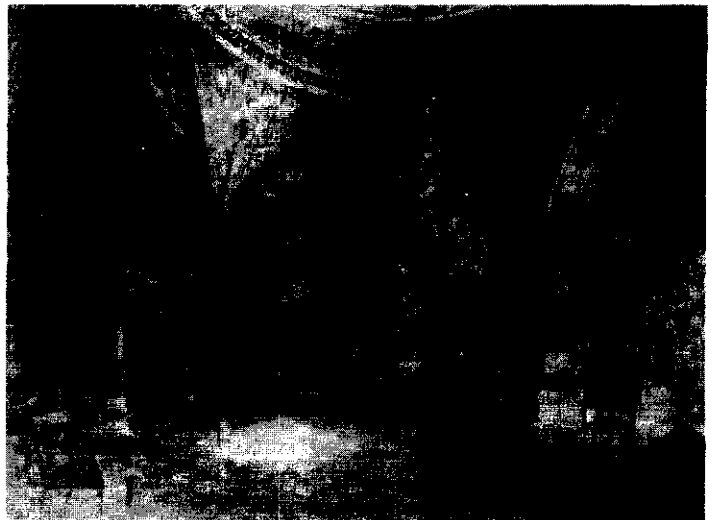
عده‌ای عرب ایرانی

قالیبافی در مسجد مادر سلیمان در نزدیکی آرامگاه کوروش

پنج گرامی نابینا در تهران

موزه شاه در تهران

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

فصلنامه علمی-پژوهشی
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی
شماره ۱۳۸۵
پاییزه ۱۳۸۵

پرتال جامع علوم انسانی
شماره ۱۳۸۵
پاییزه ۱۳۸۵

گرافیک تصویرسازی نقاشی انیمیشن

بد مدیریت کیوان عسگری

۸۸۲۷ ۳۰۴۹ ۸۸۲۷ ۳۰۵۰

خانه هنر لوتوس
Visual Art
Lotus
Art House

اسپررسی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

طراحی نقاشی گرافیک تصویرسازی

کلاسهای نقاشی
و آموزش خلاق
و ترفه کودکان و نوجوانان

۸۸۲۷ ۵۲۳۷ ۵۱ ۵۲۹۸

مکاتبه‌ای : (ویژه شهرستانیها)

سپند

مرکز تخصصی کارشناسی - گاردانی به کارشناسی هنر

ارتباط تصویری - هنرهای تجسمی
مناایع دستی - معماری و ..
همراه با نمایش فیلم و اسلاید

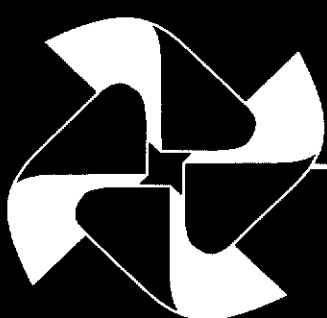
رتبه های ۱ - ۲ - ۵ - ۶ - ۸ - ۱۰
و ۲۱ رتبه زیر ۱۰۰ و ۶۶ رتبه زیر هزار

سید خندان / ابتدای سپهر وردی / کوچه حاج حسینی / پلاک ۳۲
www.sepandhonar.com

دکتر میرزایی مهر : تاریخ هنر ایران و جهان
خانم دکتر ایرانی صفت : بعد هنری
استاد حسینی - رزاقی : شناخت و اصول گرافیک
دکتر علوی نژاد - مختاری : طراحی (پروژه عملی)
استاد آزاد بخت : درک عمومی هنر
مهندس درویش : ترسیم فنی
استاد مختاری - رزاقی : خلافت تصویری و ...

**برنامه ریز و مشاوره
ذبیح اله مختاری -**

انجمن فرهنگی هنری تصویرگران برگزار می کند :

انجمن فرهنگی هنری
تصویرگران
ILLUSTRATORS
CULTURAL & ARTISTIC
ASSOCIATION

روزهای نمایش: ۲۲ تا ۲۴ شهریور ماه
مکان: گالری آتینا، خیابان ولیعصر، تهران

ساعت: ۱۰:۰۰ تا ۱۸:۰۰

موضوع: نمایش آثار تصویرگران عضو انجمن

بلیت: ۲۰۰۰ تومان

مهره: ۱۰۰۰ تومان

مهره: ۵۰۰ تومان

مهره: ۲۰۰ تومان

مهره: ۱۰۰ تومان

مهره: ۵۰ تومان

مهره: ۲۰ تومان

مهره: ۱۰ تومان

مهره: ۵ تومان

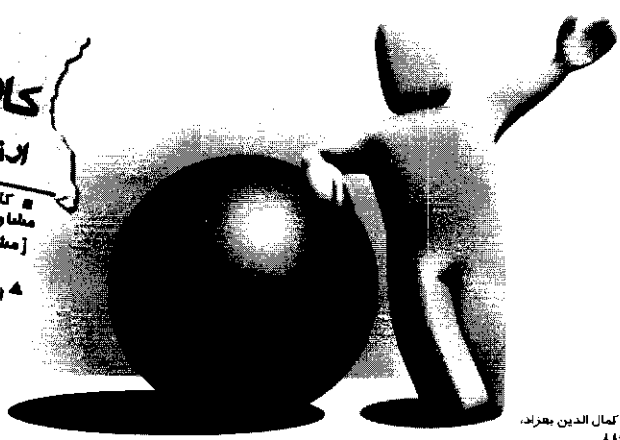
مهره: ۲ تومان

مهره: ۱ تومان

مهره: ۰.۵ تومان

مهره: ۰.۲ تومان

مهره: ۰.۱ تومان

دانشگاه الزهراء
جهاد دانشگاهی
دانشگاه الزهراء،
محل بلوار کشاورز و خیابان آذر، ساختمان کمال الدین بهرام،
پلاک ۲۳، طبقه ۹، تلفن: ۸۸۹۸۶۰۶۰ - ۸۸۹۸۶۰۵۰

کاربان به کارتننایس هنر

ارتباط تصویری (گرافیک) - هنرهای تجسمی

کلاسهای نکته و تست، همراه با نمایش فیلم
مشاوره و برنامه ریز : (هرا قائدی حیدری)
مشاوره رایگان - آزمونهای تخصصی

www.memarco.ir
۴ پروژه عملی طراحی

